herpy

GEKKOER

Underwoodisaurus milii

En liten, bredhodet gekko fra det sørlige Australia med en tykk, gulrotformet hale og et forsvar man ikke glemmer: når den føler seg truet, reiser den seg høyt på bena, sperrer opp munnen og bjeffer. Den lever på bakken, tar vanlige fôrinsekter og er et godt valg for den som vil prøve en nattaktiv bakkegekko.

Familie: Carphodactylidae Engelsk: Thick-tailed gecko Tidligere navn: *Phyllurus milii; Gymnodactylus milii; Nephrurus milii*
Publisert 14. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**8-10 cm** snute-kloakk-lengde
Vekt	**14-25 g**
Levealder	**10-15 år**
Aktiv	**Om natten**
Levevis	**Klippelevende og bakkelevende**
Biotop	**Halvørken og klippeterreng**
Vanskelighetsgrad	**Nybegynner**

STELL

Min. terrarium	**60 × 40 × 30 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**22-26 °C**
Varmeplass	**28-32 °C**
Temperatur, natt	**15-20 °C**
Luftfuktighet	**30-50 %**
UVB	**Valgfritt** Ferguson-sone 1
Kosthold	**Insekter**
Holdes	**Alene eller én hann med flere hunner**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kullstørrelse	**1-2 egg**
Kull per år	**5-9**
Inkubasjon	**58-65 dager** ved 27-29 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste III**
EU-vedlegg	**Vedlegg C**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Underwoodisaurus milii er en kompakt gekko med stort hode, store øyne uten lokk og en hale som ligner en liten gulrot. Halen er dyrets fettlager, og et velnært dyr har en tykk og fyldig hale. Bena er slanke og tærne lange og tynne, uten de klebelamellene mange andre gekkoer har. Den kan derfor ikke gå opp glass, men løper raskt over stein og jord.

Ryggen kan være mørk purpurbrun, rødbrun eller lys sandfarget med små hvite, gule og svarte flekker, og buken er hvit. En original hale er ofte mørk med lyse bånd, mens en hale som har vokst ut igjen, er glattere og mer ensfarget.

Størrelsen varierer mellom bestandene. Voksne dyr blir 12-14 cm inkludert hale og omkring 8-10 cm fra snute til kloakk, og dyr fra øst er gjerne litt mindre enn dyr fra vest. I fangenskap veier voksne typisk 14-25 g. Unge hanner og hunner ligner hverandre, og kjønnet kan først bestemmes sikkert etter flere måneder.

Arten ble beskrevet av Bory de Saint-Vincent på 1820-tallet og har siden stått i flere slekter, bl.a. *Phyllurus*, *Gymnodactylus* og *Nephrurus*. Slektsnavnet *Underwoodisaurus* er fra 1965, og i dag regnes slekten til familien Carphodactylidae sammen med knapphalegekkoene. Artsnavnet hedrer den franske sjøoffiseren Pierre Bernard Milius. Slektens andre art, *U. seorsus* fra Pilbara, ble beskrevet i 2011.

Det mest kjente trekket er forsvaret. Føler gekkoen seg truet, reiser den seg høyt på bena, krummer ryggen, sperrer opp munnen, bjeffer og kaster seg fremover. Det er mest bløff, og halen kastes vanligvis først når dyret virkelig blir grepet. Mange unger er hissige, men de fleste roer seg med alderen. Som andre gekkoer uten øyelokk slikker den øynene rene med tungen.

Utbredelse og leveområde

Arten finnes bare i Australia og har en stor utbredelse over den sørlige halvdelen av kontinentet. Den er mest vanlig i Western Australia, hvor den lever i sørvest, i Wheatbelt og på gullfeltene, over Nullarbor-sletten og nordover til Shark Bay. Den finnes også på øygruppene Houtman Abrolhos og Recherche-arkipelet utenfor kysten. Mot øst fortsetter utbredelsen gjennom South Australia, inkludert Kangaroo Island, og Victoria til New South Wales og det sørlige Queensland.

De ytterste grensene er ikke helt avklart. Arten er også oppgitt fra Northern Territory, men andre angivelser omfatter bare de sørlige strøkene. Kartets ramme er derfor et overslag, og de registrerte funnene gir et mer presist bilde av hvor arten er observert.

> **Naturlig utbredelse:** Australia.

LEVEOMRÅDE

Gekkoen lever på bakken i et uvanlig bredt utvalg av leveområder: steinete skråninger, steinete eukalyptusskog, åpen skog, tørt buskland og halvørken. Den tåler kulde bedre enn mange andre australske gekkoer og er aktiv i kjølig vær, når andre arter ligger i ro.

Om dagen gjemmer den seg under steiner, nedfalne greiner og bark, i sprekker eller i hull i bakken. Flere dyr deler ofte samme skjul, noen ganger i lang tid. Etter solnedgang kommer de frem og jakter på små leddyr og av og til mindre gekkoer. Aktiviteten er størst i de varme månedene, og i den kjølige tiden holder dyrene seg mer skjult.

Yngletiden følger årstidene og strekker seg omtrent fra juli til februar, altså vår og sommer på den sørlige halvkule.

Stell

TERRARIET

Et voksent dyr kan holdes i et lavt terrarium på minst 60 × 40 × 30 cm (lengde × bredde × høyde), og større er alltid bedre. Til en hann med to hunner må terrariet være tilsvarende større, fordi hvert dyr skal ha sitt eget skjul. Bunnarealet betyr mer enn høyden, men lokket må slutte tett, for gekkoen kan godt klatre opp en gren og stikke av.

Bunnsubstratet må kunne holde på fuktighet og samtidig være lett å grave i. En blanding av omtrent halvparten fin, vasket sand og halvparten ugjødslet jord eller kokosmold i et lag på 3-5 cm fungerer godt. Unngå kalksand. Lag en tørr og varm sone i den ene enden og en kjøligere og litt fuktigere i den andre.

Gi minst to skjul, ett i hver ende, og et fuktskjul med fuktig mose i den kjølige enden, slik at hudskiftet går lett. Steiner, bark og korkrør gir gjemmesteder og et naturlig uttrykk. Legg steiner direkte på bunnen av terrariet eller lim dem fast, slik at de ikke kan velte når dyret graver under dem. Ventilasjonen må være god, men ikke så kraftig at fuktigheten forsvinner helt. Fuktig og stillestående luft er den verste kombinasjonen.

TEMPERATUR

Arten trenger en tydelig temperaturforskjell mellom de to endene. Hold den kjølige enden på 22-26 °C og det varmeste stedet ved bunnen på 28-32 °C. Om natten kan temperaturen falle til 15-20 °C. Dyrets atferd er den beste rettesnoren: ligger det hele tiden i den varme enden, er terrariet for kjølig, og gjemmer det seg alltid i den kjølige, er det for varmt.

Varm gjerne nedenfra med en varmematte under den ene enden, styrt av en termostat. En lampe ovenfra varmer mest luften og tørker ut bunnen. Mål med et digitalt termometer i begge ender, og la ikke temperaturen ligge over 32 °C over lengre tid.

Dyrene kan få 6-12 uker kjølig vinter med 18-20 °C om dagen og 12-15 °C om natten. Det er ikke påvist at det er nødvendig for avlen, men det skader ikke et sunt, velnært dyr.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Arten kommer fra tørre strøk og trives ved en luftfuktighet på 30-50 %. Terrariet må verken være konstant fuktig eller helt knusktørt. Spray den kjølige enden lett to-tre ganger i uken, slik at gekkoen kan slikke dråper av ruter og steiner. Bunnen i den varme enden skal være tørr, slik at det ikke kommer mugg.

Fuktskjulet med mose er viktigst ved hudskifte. Har dyret vanskelig for å skifte hud, så hold mosen litt våtere i en ukes tid. Sett frem en lav, stabil vannskål og bytt vannet jevnlig, selv om mange dyr helst drikker dråper. Et hygrometer viser om du treffer nivået.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

LYS OG UVB

Arten er nattaktiv og klarer seg uten UVB når dyret får kalk med D3-vitamin gjennom fôret. Et svakt UVB-rør for skyggedyr (Ferguson-sone 1) kan likevel brukes, slik at UV-indeksen høyst er 1-2 på det mest belyste stedet, fordi det gir en tydeligere døgnrytme og en ekstra sikkerhet for skjelettet. Velger du UVB, må det alltid være skygge og skjul i resten av terrariet, og røret må byttes etter produsentens anvisning, typisk etter 6-12 måneder.

Ha lyset på omtrent 12 timer om dagen og mørkt om natten. Unngå direkte sollys og sterke spotlamper, som stresser dyret og tørker ut terrariet. Farget nattlys er unødvendig.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

FÔRING

Gekkoen lever utelukkende av insekter og andre små leddyr. Gi en variert blanding av sirisser, gresshopper, dubia-kakerlakker og soldatfluelarver, og av og til melorm eller zophobas. Byttet må ikke være større enn avstanden mellom dyrets øyne, og fôrinsektene må selv ha fått næringsrikt fôr det siste døgnet.

Unger får to-tre små insekter hver dag eller annenhver dag. Voksne får fire-fem større insekter hver tredje eller fjerde dag. Halen viser om mengden passer: er den tynn, så gi mer, og er den veldig bred, så skru ned.

Strø kalk over insektene ved hver andre eller tredje fôring, med kalk med D3-vitamin til unger og eggleggende hunner, og gi et multivitamin én gang i uken. Fôr med pinsett eller i en lav skål, slik at insektene ikke gjemmer seg, og fjern levende insekter som ikke blir spist.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

ATFERD OG HÅNDTERING

Mange unge dyr er mistenksomme og bjeffer, spretter frem og forsøker å bite, men det er mest bløff, og de fleste roer seg. Voksne dyr blir ofte tillitsfulle og tåler rolig håndtering. Kom nedenfra med en flat hånd i stedet for å gripe ovenfra, og la dyret selv gå opp. Ta aldri tak i halen, for den kastes lett og vokser ut igjen kortere og mer ensfarget. Hold håndteringen kort, og la dyret være i fred mens det skifter hud.

Arten er fredelig og deler gjerne skjul med artsfrender. En voksen hann kan gå sammen med én eller flere hunner, og hunner kan som regel gå sammen. To voksne hanner må aldri holdes sammen, og unger skal ikke gå sammen med voksne eller andre arter. Pass på at alle dyr får mat og ikke blir trengt unna, og del dem hvis det oppstår uro.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannene kjennes på en tydelig bule ved halerota, der hemipenis-posene sitter. Arten vokser langsomt, og kjønnet kan først bestemmes sikkert når dyrene er omkring 9-10 måneder gamle. Alderen ved kjønnsmodning er dårlig kartlagt, så bruk størrelse og hold som rettesnor. Sett først en hunn i avl når hun er utvokst, veier godt over 14 g og har en fyldig hale. Små og spinkle hunner blir tappet for kalk av eggleggingа.

PARRING

I naturen yngler arten i den sørlige våren og sommeren, men i fangenskap kan sesongen strekke seg over det meste av året. En kjølig vinter på 6-12 uker eller en varierende dagslengde kan sette i gang avlen. Det er ikke påvist at nedkjølingen er nødvendig, så avler dyrene dine allerede, kan du godt hoppe over den.

Sett hannen til hunnen, og hold øye med dem i begynnelsen. Hannen biter hunnen i nakken under paringen, og det kan komme små skrammer. Begge kjønn kan bjeffe i paringstiden. Hunnen kan legge flere kull etter én paring, men paret kan også godt gå sammen hele sesongen. Gi hunnen en pause hvis hun begynner å gå ned i vekt.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger som regel to egg om gangen, av og til bare ett. Eggene kan ses gjennom bukhuden én til to uker før eggleggingа. Deretter legger hun et nytt kull omtrent hver 30. dag i sesongen. Det kan bli opptil 9 kull i en lang sesong, men ofte færre, og det første kullet er ofte ubefruktet.

Sett en eggleggingskasse i terrariet, for eksempel en plastboks med hull i lokket og fuktig, men ikke våt jord eller sphagnum. Ellers graver hunnen eggene ned under et skjul. Gi henne rikelig med kalk og D3-vitamin hele sesongen, og hold øye med vekten.

INKUBASJON

Flytt eggene forsiktig til en liten boks med fuktig vermikulitt eller perlitt uten å snu dem. Omtrent like deler vann og substrat etter vekt er et godt utgangspunkt. Marker oversiden med blyant, legg eggene halvveis ned i substratet, og luft ut én gang i uken.

Ved 27-29 °C klekkes eggene etter 58-65 dager, ved lavere temperatur tar det lengre tid. Det er ikke undersøkt om temperaturen bestemmer kjønnet hos arten. Egg som faller sammen og blir muggne, er ubefruktede eller døde.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene er 3-4 cm lange og veier omtrent 1 g ved klekkingen. Hold dem enkeltvis eller i små grupper av lik størrelse i små plastbokser med fuktig tørkepapir, et skjul og en vannskål. De begynner å spise etter første hudskifte. Gi to-tre små sirisser eller dubia-nymfer på omtrent 6 mm hver dag eller annenhver dag, med kalk med D3-vitamin strødd over.

Ungene vokser langsomt. Hold dem adskilt fra voksne dyr, vei dem jevnlig, og del unge hanner når kjønnet er sikkert. Flytt dem til et større terrarium når de er omtrent halvt utvokst.

Helse og vanlige feil

Arten er hardfør, og de fleste problemene skyldes feil fuktighet, feil varme eller for lite kalk. De typiske feilene er:

- Hudrester på tær og halespiss når luften er for tørr. Gi et fuktskjul med mose, og løsne restene forsiktig med lunkent vann.
- For lite kalk og D3-vitamin, særlig hos unger og eggleggende hunner. Det gir bløte kjever, krumme lemmer og skjelving.
- Over- eller undervekt. En tynn hale betyr at dyret ikke får nok eller er sykt, en veldig bred hale at det får for mye.
- Mugg og sopp når bunnen er konstant våt og ventilasjonen dårlig.
- Tapte haler etter håndtering eller slåssing. Halen vokser ut igjen, men blir kortere og mer ensfarget.
- Sand som svelges sammen med byttet. Fôr i en skål.

Et sunt dyr har klare øyne, en fyldig hale og er nysgjerrig om kvelden. Søk dyrlege med erfaring med krypdyr hvis gekkoen går ned i vekt, ikke spiser på flere uker eller virker slapp. Det finnes bare få oversikter over sykdommer hos arten, så rådene bygger mest på erfaringer fra fangenskap.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.